

Başvuru Numarası	: 2024/2809
Toplantı Tarihi/Sayısı	: 27.06.2025/62
Karar Numarası	: 2025/418
Başvuran	: S.Ç.
Başvuran Vekili	: -
Adres	: -
Muhatap Kurum/Kişi	: Ankara Üniversitesi Rektörlüğü (Dış Hekimliği Fakültesi Dekanlığı)
Muhatap Adres	: -

I. BAŞVURU KONUSU

1. Başvuru, (Human Immunodeficiency Virus) HIV tanısı bulunan başvuranın hizmet almak için gittiği hastanede hastalığının bilinçli olarak ifşa edilmesi sebebiyle damgalamaya maruz kaldığı iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle;

a. HIV pozitif bir birey olduğunu, 1/8/2024 tarihinde dış tedavisi olmak üzere Ankara Üniversitesi Dış Hekimliği Fakültesi Uygulama ve Araştırma Hastanesinin (Hastane) Restoratif Dış Tedavisi Bölümünden randevu aldığını, randevu tarihinden iki gün önce Hastane yetkilileri tarafından aranarak randevusunun saat 09:30'dan 11:00'a alındığının bildirildiğini,

b. Bildirilen randevu saatinde Hastaneye gittiğinde sekreter tarafından tedavisinin kendisine bildirilenden farklı bir doktor tarafından gerçekleştirileceğinin belirtildiğini, önce randevu saati akabinde de doktorun değiştirilmesi üzerine sekretere kendisine sağlık hizmeti verilip verilmeyeceğini sorduğunu,

c. Bunun üzerine görevlinin, etraftaki herkesin duyabileceği şekilde “*Evet, randevu saatin değişti çünkü sen HIV virüslüsün. HIV virüslülere en son çalışma saatinde bakılır.*” diyerek hastalığını alenen ve kasıtlı olarak ifşa ettiğini, hastalığı dolayısıyla damgalanma riski ile karşı karşıya kaldığını, yine bu yolla kişisel verilerinin hukuka aykırı olarak yayıldığını iddia etmiştir.

3. Muhatap Ankara Üniversitesi Rektörlüğü Dış Hekimliği Fakültesi Dekanlığından alınan yazılı görüşte özetle;

a. Başvuranın Kasım 2023 ve Şubat 2024 tarihlerinde dış tedavi kayıtlarının bulunduğu, başvuranın HIV pozitif olması sebebiyle tedavi süreçlerinin “Enfeksiyonların Önlenmesi ve Kontrolü İşleyiş Prosedürü” kapsamında gerçekleştirildiği, bu doğrultuda Ankara Üniversitesi Dış Hekimliği Fakültesi Enfeksiyonların

Önlenmesi ve Kontrol Komitesi'nin kurulduğu, adı geçen Komite'nin uluslararası ve ulusal diğer düzenlemeleri de dikkate alarak hizmet sunduğu,

b. Başvuranın, Sağlık Müdürlüğü Hasta Başvuru Bilgi Sistemi aracılığıyla Hastane bünyesinde çalışan sekreterle yaşadığını iddia ettiği olaya ilişkin olarak başvuruda bulunduğu, yapılan inceleme sonucunda kendisinin sağlık hizmetine erişiminin sağlandığı ve hasta hakları ile mahremiyetine ilişkin bir ihlalin tespit edilmediği belirtilmiştir.

4. Muhatabın yazılı görüşüne karşı başvuran tarafından sunulan yazılı görüşte özetle;

a. Muhatabın, olaya ilişkin kamera kayıtları bulunmasına karşın ses kayıtlarının bulunmadığını belirttiği ancak Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 2020/212 sayılı kararına göre sağlık tesislerinde tedavi alanları dışındaki alanlarda görüntü ve ses kayıtlarının eksiksiz olarak tutulması gerektiği,

b. Ses kayıtlarının dosyaya sunulması durumunda alenen başvuranın hastalığının ifşa edilmesi sebebiyle damgalamaya maruz kaldığının ortaya çıkacağı, bu sebeple Hastane kameralarının ses kaydetmediği yönündeki iddianın yalnızca kurumsal imajı korumak amacını taşıdığı belirtilmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun “Amaç ve kapsam” başlıklı 1'inci maddesi şöyledir:

“Bu Kanunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek ve bu konuda ulusal önleme mekanizması görevini yerine getirmek üzere Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun kurulması, teşkilat, görev ve yetkilerine ilişkin esasların düzenlenmesidir.”

6. 6701 sayılı Kanun'un “Eşitlik ilkesi ve ayrımcılık yasağı” başlıklı 3'üncü maddesinin birinci ve ikinci fıkrası şöyledir:

“(1) Herkes, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada eşittir.

(2) Bu Kanun kapsamında cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hâl, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılık yasaktır.”

7. 6701 sayılı Kanun'un “Ayrımcılık yasağının kapsamı” başlıklı 5'inci maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

“Eğitim ve öğretim, yargı, kolluk, sağlık, ulaşım, iletişim, sosyal güvenlik, sosyal hizmetler, sosyal yardım, spor, konaklama, kültür, turizm ve benzeri hizmetleri sunan kamu kurum ve kuruluşları, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, gerçek kişiler ve özel hukuk tüzel kişileri, yürüttükleri faaliyetler bakımından bu hizmetlerden yararlanmakta olan veya yararlanmak üzere başvurmuş olan ya da bu hizmetler hakkında bilgi almak isteyen kişi aleyhine ayrımcılık yapamaz. Bu hüküm kamuya açık hizmetlerin sunulduğu alanlar ve binalara erişimi de kapsar.”

8. 6701 sayılı Kanun'un “Kurumun görevleri” başlıklı 9'uncu maddesi şu şekildedir:

“(1) Kurumun görev ve yetkileri şunlardır (...) f) İnsan hakları ihlallerini resen incelemek araştırmak karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek; g) Ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek; (...) i) Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması

kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek (...)"

9. 6701 sayılı Kanun'un "Başvurular" başlıklı 17'nci maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

"(1) Ayrımcılık yasağı ihlalden zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi Kuruma başvurabilir. (...)

(...)

(9) İşleme konulamayacak başvurular ve gerekçeli kabul edilmezlik kararları ile başvuruya ilişkin diğer usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir."

10. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "Başvurunun konusu" başlıklı 31'inci maddesi şöyledir:

"Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu kapsamında cinsiyet, ırk, renk, din, dil, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hal, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılık yasağı ihlalleri başvurunun konusunu oluşturur."

11. Mezkûr Yönetmelik'in "Ön incelemenin yapılması" başlıklı 48'inci maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"(1) Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda;

a) Kurumun görev alanına girip girmediği,

(...)

(...)yönlerinden incelenir."

12. Mezkûr Yönetmelik'in "Gerekçeli kabul edilmezlik kararı" başlıklı 67'nci maddesi şöyledir:

"(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurularda ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularda ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.

(2) Ön inceleme aşamasında incelenabilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48 inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularda ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir."

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

13. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun (TİHEK) amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

14. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

15. Somut başvuru, başvuranın sağlık hizmeti almak üzere gittiği Hastane'de randevusu için kayıt

işlemleri yaptırdığı sırada görevli sekreter tarafından diğer hastaların da duyabileceği şekilde ve bilinçli olarak HIV tanısına sahip olduğunun duyurulduğu, bu sebeple damgalanma riski ile karşı karşıya kaldığı ve yine kişisel mahremiyetinin ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

16. 6701 sayılı Kanun kapsamında TİHEK; cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hâl, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılık iddialarını incelemekle görevlidir. Ayrımcılık yasağının ihlal edildiği iddiası anılan temellerden birine dayanmanın yanı sıra Kanun'un "*Başvurular*" başlıklı 17'nci maddesinde belirtilen nitelikleri taşımalıdır. Buna ek olarak Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 48'nci maddesi gereğince başvuru konusunun Kurumun görev alanı kapsamında olması gerekmektedir.

17. Somut başvuruda başvuranın sağlık durumunun Hastane çalışanı tarafından herkesin duyacağı şekilde açık edilmesi şikâyet konusu edilmiştir. Başvuran ile Hastane çalışanı arasında yaşanan ve şikâyet konusu edilen olayın kişisel verilerin korunması ve hasta mahremiyeti kapsamında incelenebilecek bir konu olduğu değerlendirilmektedir. Zira 7/4/2016 tarihli ve 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun "*Tanımlar*" başlıklı 3'üncü maddesinde Kişisel Veri; "*Kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgi*" şeklinde ve yine aynı maddede kişisel verilerin işlenmesi, "*Kişisel verilerin tamamen veya kısmen otomatik olan ya da herhangi bir veri kayıt sisteminin parçası olmak kaydıyla otomatik olmayan yollarla elde edilmesi, kaydedilmesi, depolanması, muhafaza edilmesi, değiştirilmesi, yeniden düzenlenmesi, açıklanması, aktarılması, devralınması, elde edilebilir hâle getirilmesi, sınıflandırılması ya da kullanılmasının engellenmesi gibi veriler üzerinde gerçekleştirilen her türlü işlem*" şeklinde tanımlanmıştır. 6698 sayılı Kanun'un 6'ncı maddesinde kişinin sağlık durumu özel nitelikli kişisel veriler arasında zikredilmiştir. Kişisel verilerin işlenmesi ve bilhassa özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesi ise belli şartlara bağlanmıştır. Bu şartlara riayet edilmeksizin kişisel verilerin işlenmesi kişisel verilere ilişkin hakların ihlali niteliğinde olacak ve bu kapsamda hukuki ve idari başvuru yollarının izlenmesi gerekecektir.

18. 1/8/1998 tarihli ve 23420 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Hasta Hakları Yönetmeliği'nin "*Mahremiyete Saygı Gösterilmesi*" başlıklı 21'inci maddesi; "*Hastanın, mahremiyetine saygı gösterilmesi esastır. Hasta mahremiyetinin korunmasını açıkça talep de edebilir. Her türlü tıbbi müdahale, hastanın mahremiyetine saygı gösterilmek suretiyle icra edilir. Mahremiyete saygı gösterilmesi ve bunu istemek hakkı; (...) b) Muayenenin, teşhisin, tedavinin ve hasta ile doğrudan teması gerektiren diğer işlemlerin makul bir gizlilik ortamında gerçekleştirilmesini, (...) kapsar.*" düzenlemesini haizdir. Bu düzenleme bağlamında başvuranın iddiasının, hasta mahremiyetine saygı gösterilmesi hakkının ihlali kapsamında incelenebilecek bir husus olduğu anlaşılmaktadır.

19. Yukarıda açıklandığı üzere başvuru konusu olay kişisel verilerin ve hasta haklarının korunması kapsamında incelenebilecek bir husus olup dosyaya sunulan bilgi ve belgeler incelendiğinde başvuranın Hastane tarafından sunulan sağlık hizmetinden yararlanmasına ilişkin olarak saat ve hekim değişikliği gibi birtakım değişiklikler yapıldığı, bununla birlikte başvuranın sağlık hizmetine erişiminin gerçekleştirildiği anlaşılmıştır. Bu kapsamda şikâyet konusu olayda hizmetin sunumuna ilişkin TİHEK'in görev alanına giren bir husus bulunmadığı değerlendirilmiştir.

20. Başvuranın talebi yukarıda yer alan mevzuat hükümleri ile birlikte değerlendirildiğinde Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 48'inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi gereği Kurumun görev alanına girmeyen başvurunun inceleme şartlarını taşımadığı ve kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

27/6/2025 tarihinde OY BİRLİĞİYLE karar verildi.

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Üye

e-imzalıdır

Ünal SADE
Üye